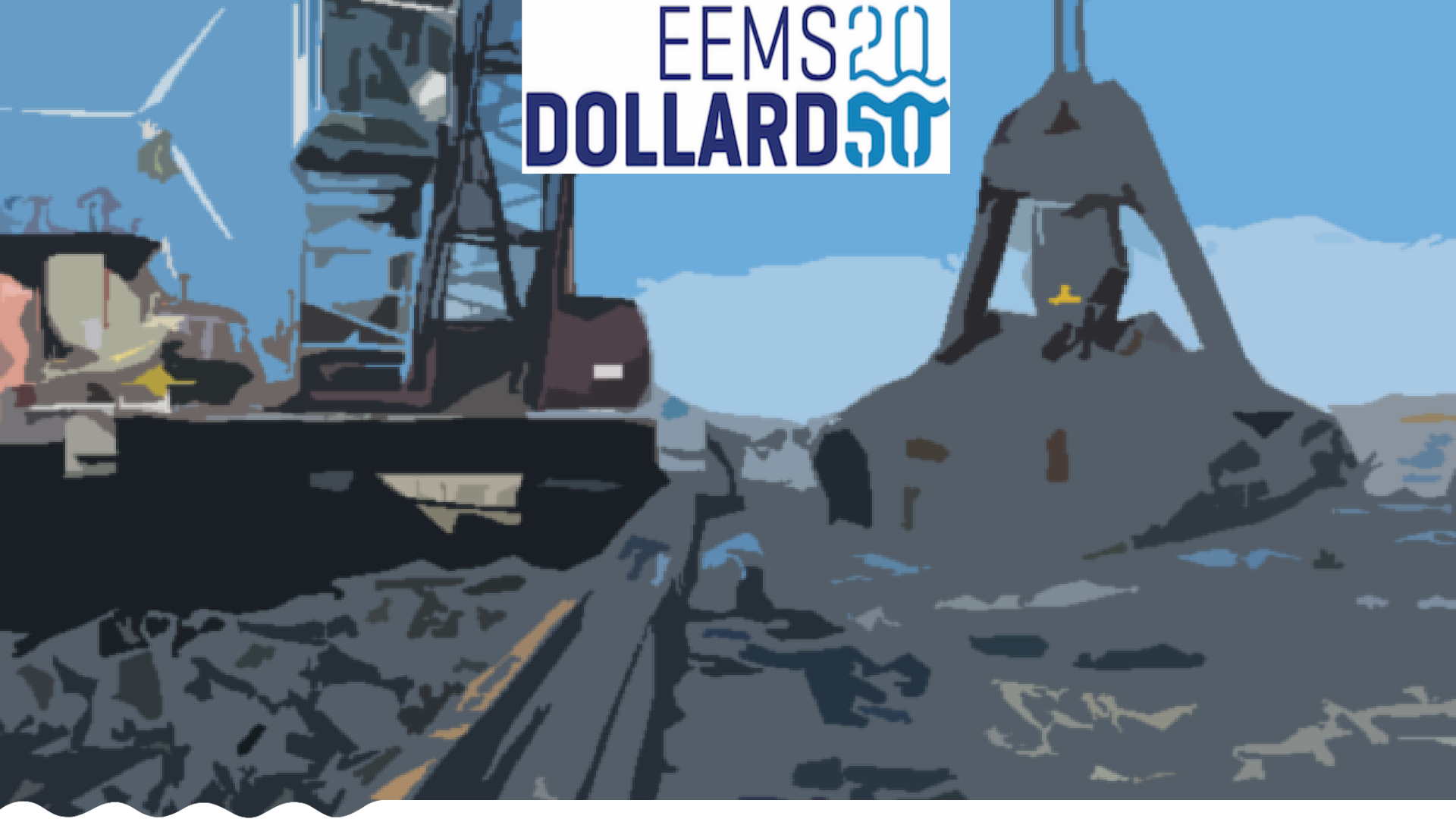

EEMS20
DOLLARD50

Fred Haarman
Maart 2019

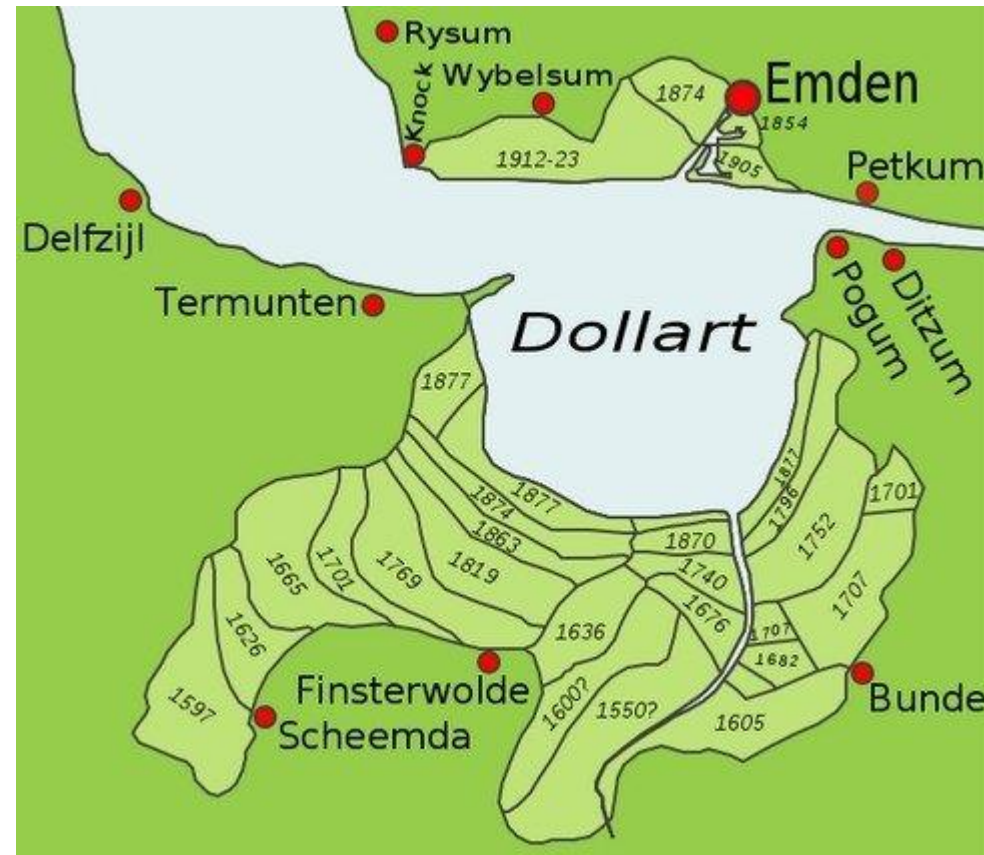

Slib in de Eems-Dollard

Van probleem naar kans

Achtergrond

- Ecologische knelpunten Eems-Dollard:
  - Overgangszones land-water (en zoet-zout) zijn verloren gegaan
  - Troebelheid toegenomen (hoge slibconcentratie)
  - Met als gevolg: Afname voedselproductie

Programma ED2050

- Rijk en regio werken aan ecologische verbetering Eems-Dollard:
  - Hydromorfologische verbetering → maatregelen binnen watersysteem
  - Vitale kust → maatregelen langs de randen i.c.m. waterveiligheid
  - Nuttig toepassen slib → rendable toepassing op land
- Realisatie ecologisch streefbeeld in 2050
  - Leefgebied vergroten
  - Troebelheid verlagen
- Combinatie met andere opgaven en kansen in de omgeving

matthé ten wolde
@matthetenwolde

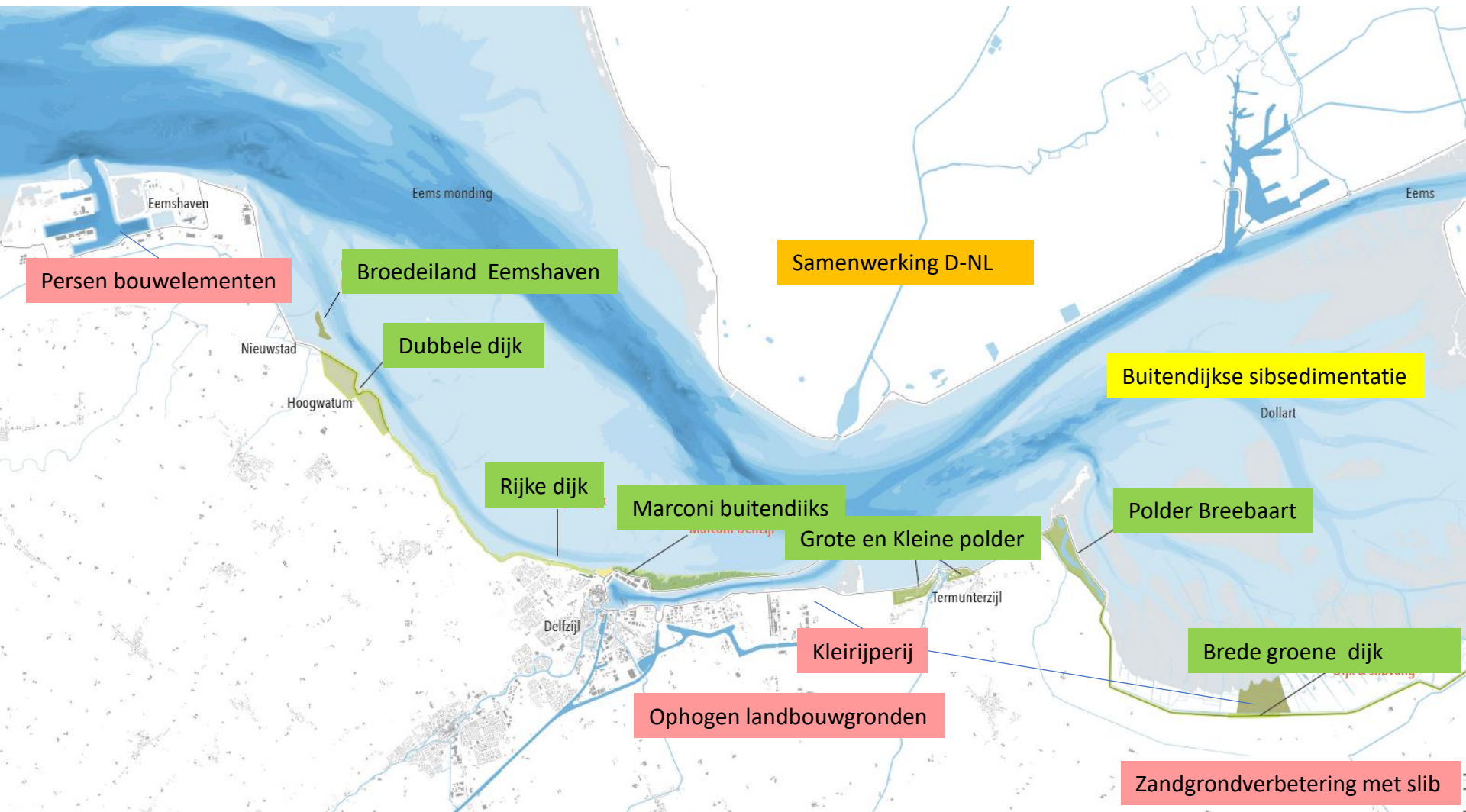
Volgen

Eerste exemplaar ED2050 bij [@melaniesvh](#) en [@henkstaghouver](#). Ecologie [en.economie.in](#). balans in Eems-dollard.

06:09 - 5 jul. 2016

Veertien projecten

Hydromorfologische verbetering

Doel

- Inzicht in grootschalige hydromorfologische processen
- Verkenning maatregelen om slibconcentratie te verlagen en ecologie te verbeteren
- Ontwikkelen kennis om ecologisch streefbeeld aan te scherpen

Aanpak

- Toepassingsgerichte modellering van water-, en sedimentstromen
- Inzicht in lange termijn ontwikkeling estuarium
- Beoordeling effecten van verschillende maatregelen op korte en lange termijn

Hydromorfologische verbetering

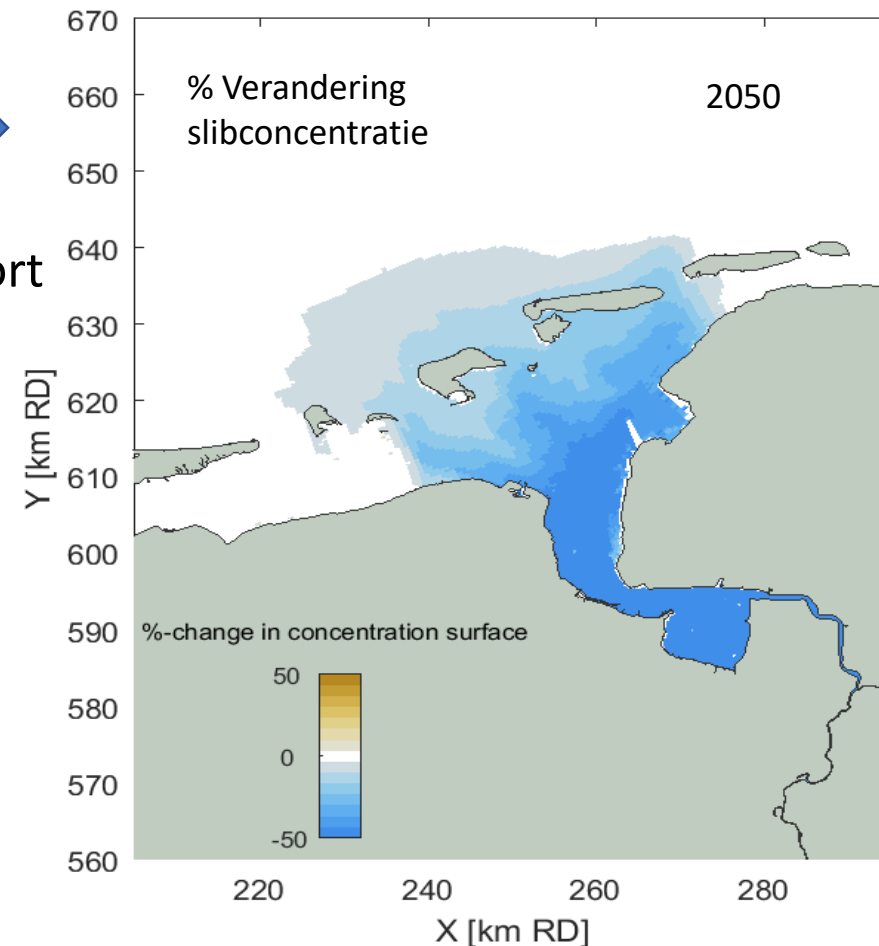
Onderzoek ingrepen

- Onttrekken van slib
- Baggerslib storten in luw gebied
- Vergroten plaatareaal door zandstort
- Bevorderen van sedimentatie
- Toevoegen binnendijkse intergetijdengebied
- Verlengen rivierkarakter

Projecten

- Buitendijkse slibsedimentatie

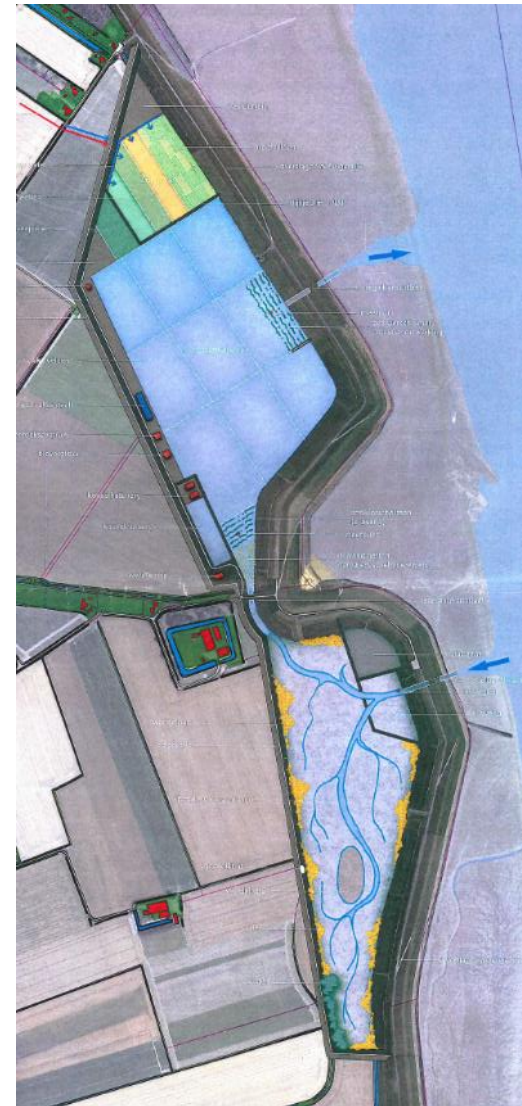
Vitale kust

Doel

- Herstel estuariene overgangen (zoet-zout, water-land, broed- en hoogwatervluchtplaatsen)
- Creëren van meer bezinkruimte voor slib

Aanpak

- Koppelen met kansen voor economie waterveiligheid en beleving/leefbaarheid
- (Innovaties in) waterveiligheid als belangrijke motor
- Verkennen kansen voor opschaling

Vitale kust

Projecten

- Broedvogeleiland Eemshaven
- Dubbele dijk
- Rijke dijk
- Marconi buitendijks
- Grote en Kleine Polder Termunten
- Polder Breebaart
- Brede groene dijk
- Herstel mosselbanken en zeegras Paap

POLDER BREEBAART
Inspiratiebeeld

Nuttig toepassen slib

Doel

- Identificeren en verkennen van rendabele ketens van onttrekking tot en met toepassing van slib
- Faciliteren van opschaling van kansrijke toepassingen.
- Ambitie: jaarlijkse onttrekking van minimaal 1 miljoen ton slib vanaf 2022

Nuttig Toepassen Slib

Projecten

- Klei rijpen voor dijkversterking
- Persen van Bouwelementen
- Slib voor zandgrondverbetering
- Ophogen landbouwgronden

Haalbaarheid

Van idee tot pilot

Pilot Kleirijperij

**Pilot Ophogen
landbouwgronden
met natte bagger**

**Pilot Waddenslib
voor zandgrond-
verbetering**

**Pilot persen
bouwelementen**

Opschaling

Van pilot tot
regionale toepassing

Ketenoptimalisatie

Van toepassing naar
rendabele business

Ambitie

1 M ton/jaar vanaf 2022
3 M ton/jaar vanaf 2050

Inrichting grootschalige
kleirijperij(en) en
logistieke infrastructuur

**Dijkversterking
(40%)**

**Ophogen landbouw-
gronden (40%)**

**Verbetering
zandgronden (10%)**

**Productie
bouwelementen
(10%)**

Inrichting grootschalige
bufferlocatie(s) en
logistieke infrastructuur

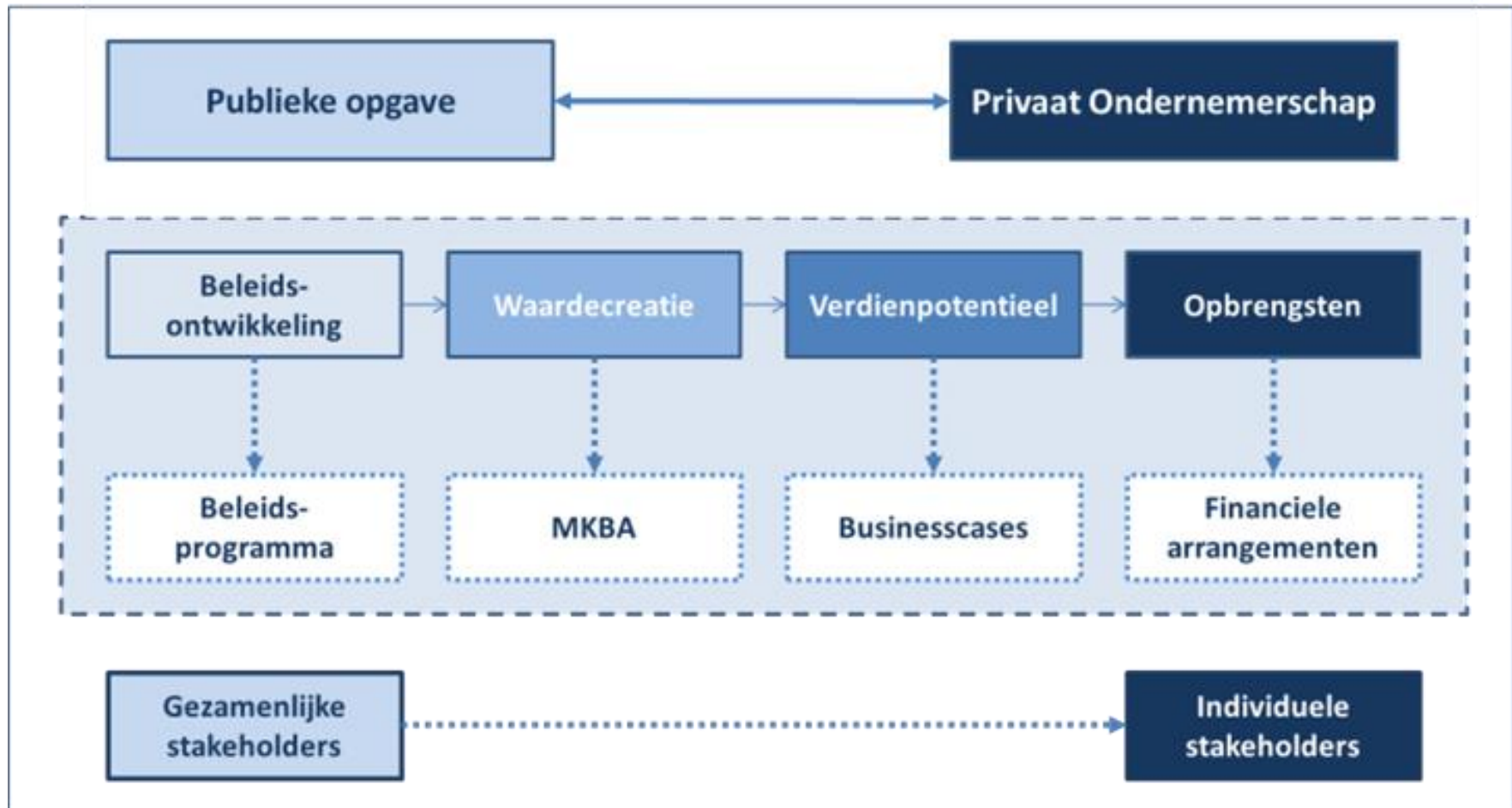
Opschaling toepassingen

Nuttige toepassing van slib uit Eems Dollard (in m3)

Toepassing	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kleiripen voor dijkversterking ¹		200.000	70.000						
Persen bouwelementen ²		100							
Ophogen landbouwgronden ³			50.000	50.000					
Verbetering arme zandgronden ⁴	2.000	2.000	2.000	2.000					
Totaal m3	2.000	202.100	125.000	87.000	150.000	350.000	1.000.000	2.000.000	2.500.000
Totaal M ton ds	0,00	0,08	0,05	0,03	0,06	0,14	0,40	0,80	1,00

	Pilot
	Voorbereiding opschaling
	Opschaling

Ontwikkeltraject

Bron: Gedeeld eigenaarschap, Lamberigts en Schipper, RHDHV, 2015

Kleirijpen voor dijkversterking

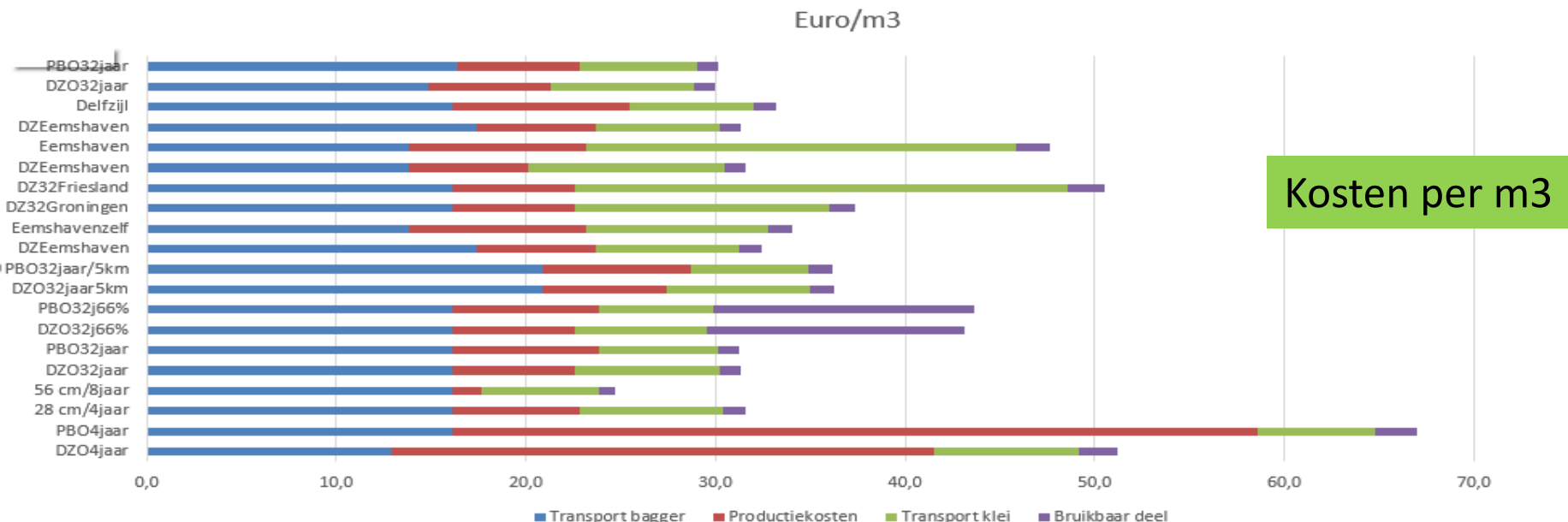
- Concept:
  - Gebaggerd slib wordt op land gerijpt tot klei
  - Klei wordt gebruikt voor versterking van waterkeringen
  - Ongeschikt materiaal wordt gebruikt voor landophoging

- Slibketen:
  - Baggeren → transport → kleirijpen → transport → dijkversterking
  - Stakeholders: sibleveranciers, grondeigenaren, bedrijfsleven, waterschappen, provincie, Rijk

Kleirijpen voor dijkversterking

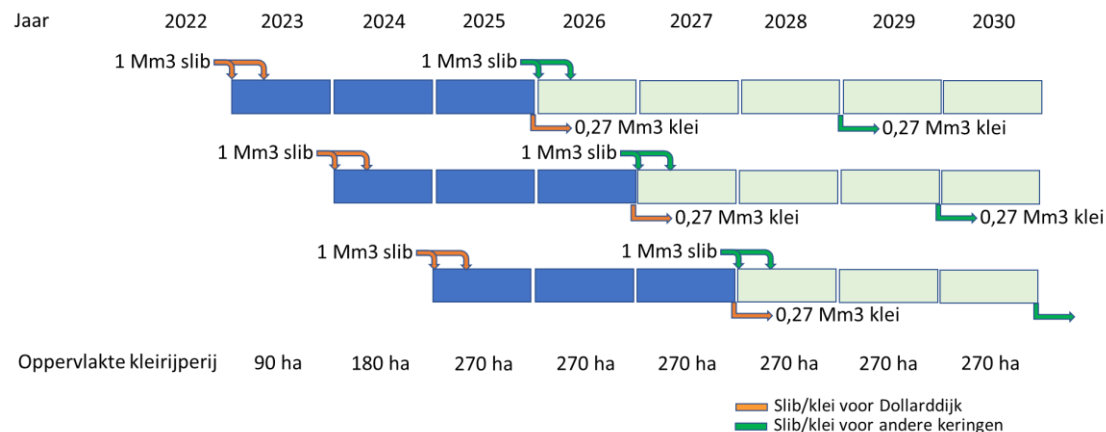
- Opschaling:
  - Omvang potentieel te versterken dijken
  - Locatiekeuze en ruimtebeslag kleirijperijen
  - Businesscase (kosten, en baten)
  - MKBA (helderheid Eems Dollard, CO₂ emissie, werkgelegenheid e.d.)
  - Organisatie slibketen met publieke en private partijen
  - Afspraken, overeenkomsten en contracten
- Strategie:
  - Opschaling starten parallel aan pilot
  - Onzekerheden technische, financiële en juridische haalbaarheid reduceren door pilot
  - Vroegtijdig betrekken stakeholders en ‘vastklikken’ d.m.v. overeenkomsten
  - Faseren aanpak om continuïteit te borgen

Kleirijpen voor dijkversterking

Volumes slib, klei en benodigd oppervlak voor kleirijping van 1 Mm³/jaar (rijpingsduur 3 zomerseizoenen)

Ruimtebeslag

Haalbaarheid

Van idee tot pilot

Pilot kleirijperij

Technische haalbaarheid
Financiële haalbaarheid
Draagvlak

Productie 100.000 m³ klei
uit 300.000 m³ slib
2/3 voor dijkversterking
1/3 voor landophoging

Vastleggen samenwerking
en 'wenkend perspectief'
in SOK (2017)

Intentieovereenkomst
kleirijpen voor toepassen
in dijkversterking (2021)

Opschaling

Van pilot tot
regionale toepassing

Verkenning slibbronnen
Potentie toepassing voor
dijkversterkingen
Inzicht in kosten en baten
Stakeholder analyse

Potentiele hoeveelheid
klei voor dijkversterking
Financieringsopties
Interesse vanuit
bedrijfsleven
Maatschappelijk draagvlak

Besluit dijkversterking
Punt van Reide- Nieuwe
Statenzijl (12 km) met
gerijpte klei (2024)

Ketenoptimalisatie

Van toepassing naar
rendabele business

Inrichting grootschalige
kleirijperij(en) en
logistieke infrastructuur

Uitvoering dijkversterking
Punt van Reide – Nieuwe
Statenzijl met gerijpte klei

Uitvoering dijkversterking
Noord Nederland met
gerijpte klei

Bestuursovereenkomst
klei uit slib voor
dijkversterking Noord
Nederland (2026)

Ambitie

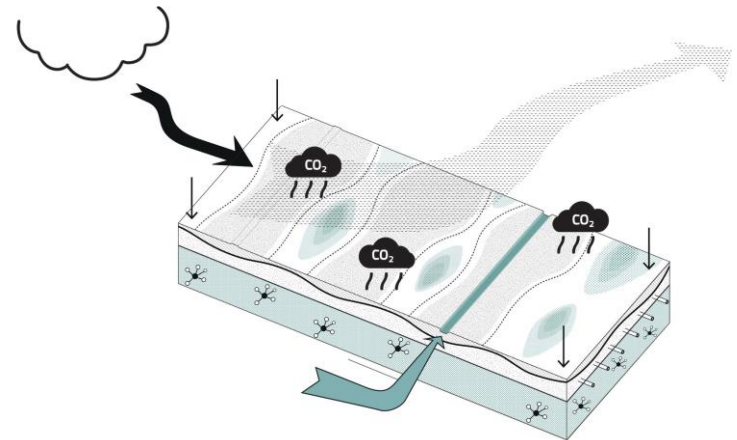
1 M ton/jr vanaf 2022
3 M ton/jr vanaf 2050

Dijkversterking
(40%)

- Pilot
- Onderzoek
- Resultaat
- Besluit/overeenkomst
- Doel/ambitie

Ophogen landbouwgronden

- Concept:
  - Ophoging van lage landbouwgronden in veenoxidatiegebied met circa 1 meter slib
  - Landophoging Emden-Riepe (2800 ha) als voorbeeld
  - Combinatie met andere opgaven
- Baten en eigenaarschap
  - Verlaging troebelheid Eems-Dollard
  - Goede landbouwgronden, hogere opbrengst
  - Reductie CO₂-emissie
  - Duurzame waterhuishouding

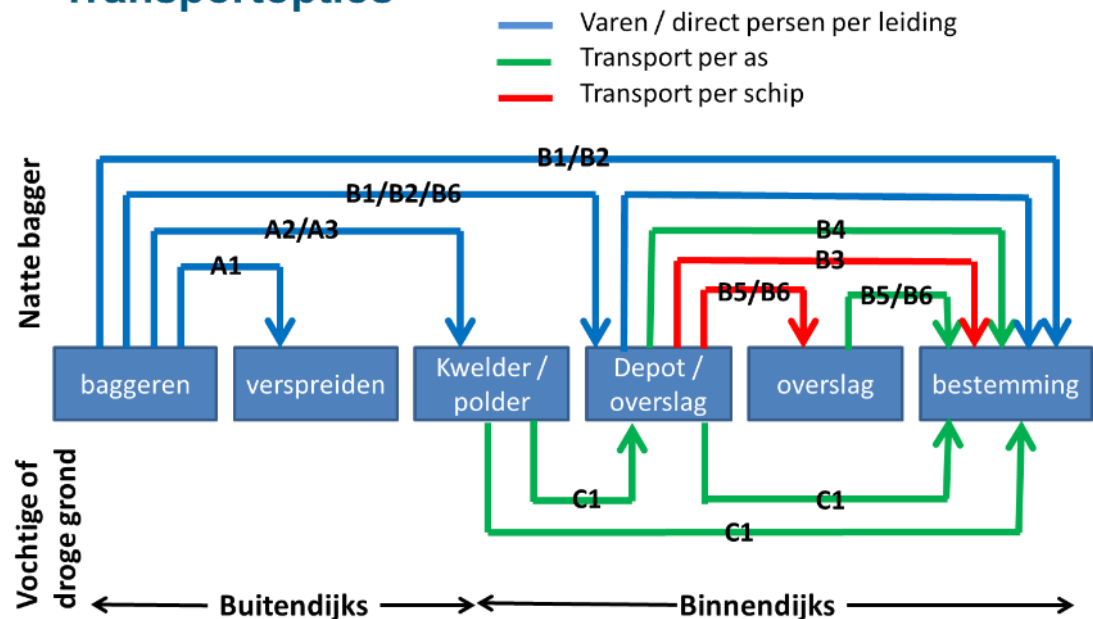

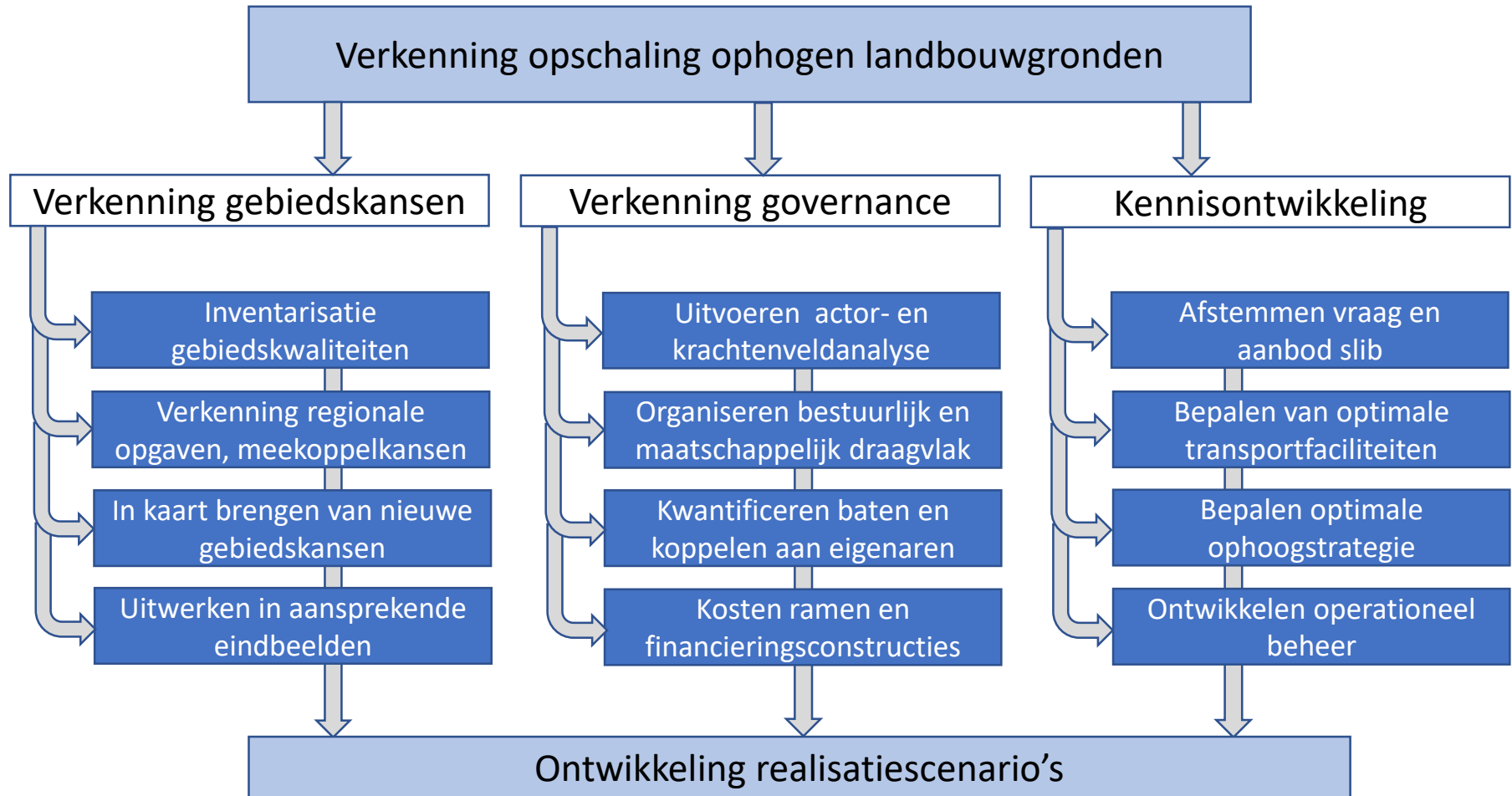
Ophogen landbouwgronden

- Slibketen:
  - Baggeren → overslag → transport → ophoging
  - Stakeholders: sibleveranciers, grondeigenaren, agrarische sector, waterschappen, gemeenten, provincie, Rijk

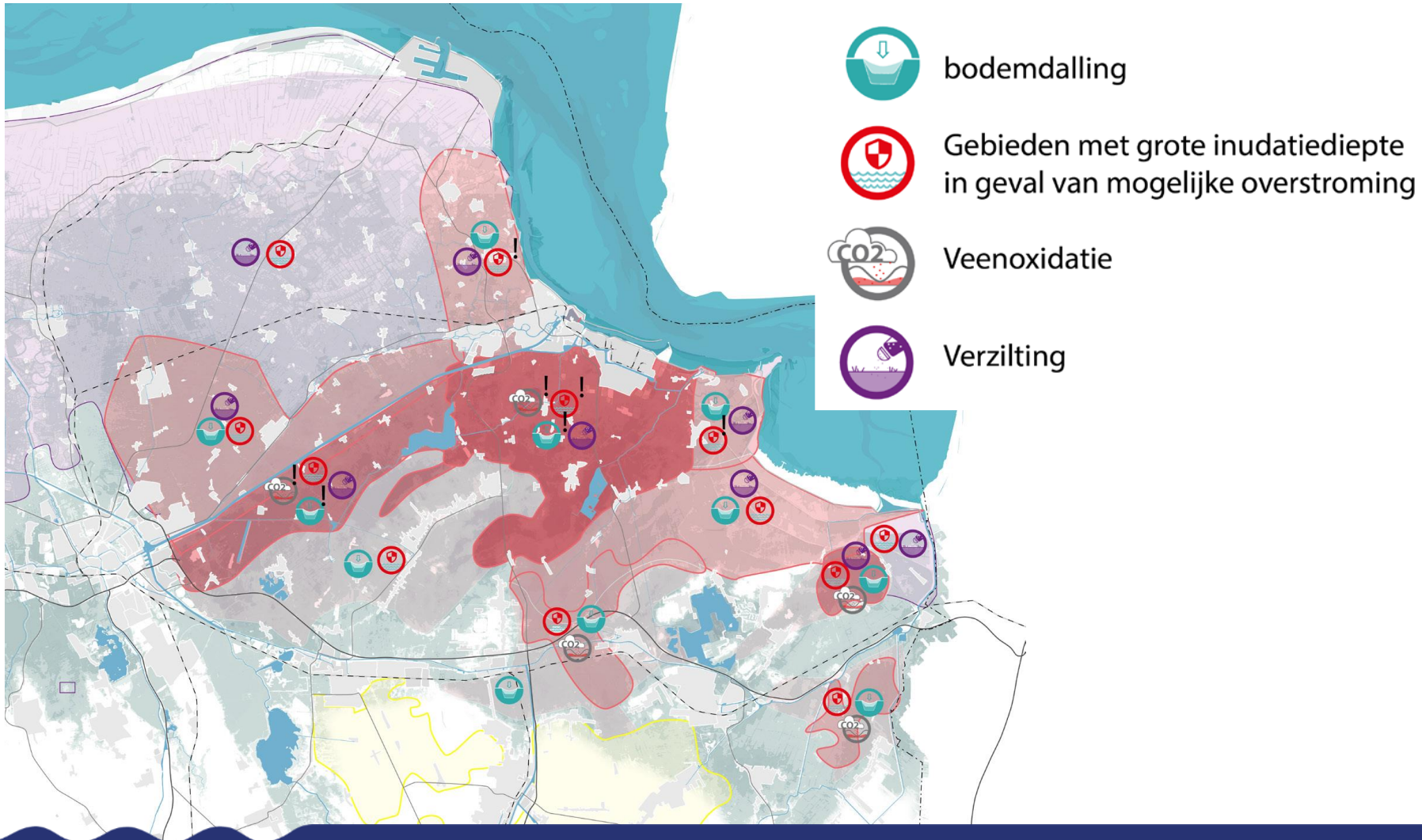
Transportopties

Ophogen landbouwgronden

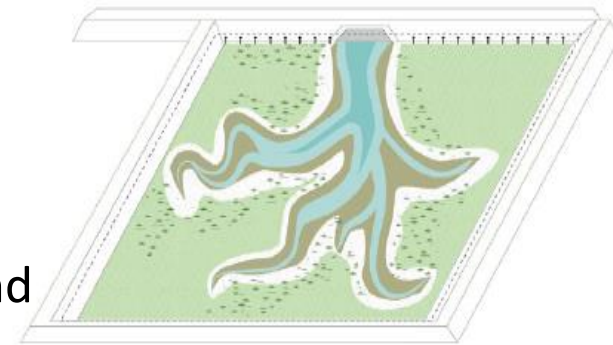
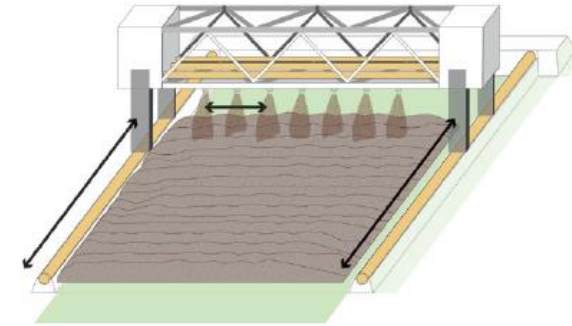

Zoekgebied voor ophoging

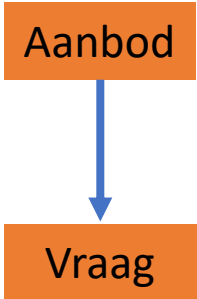
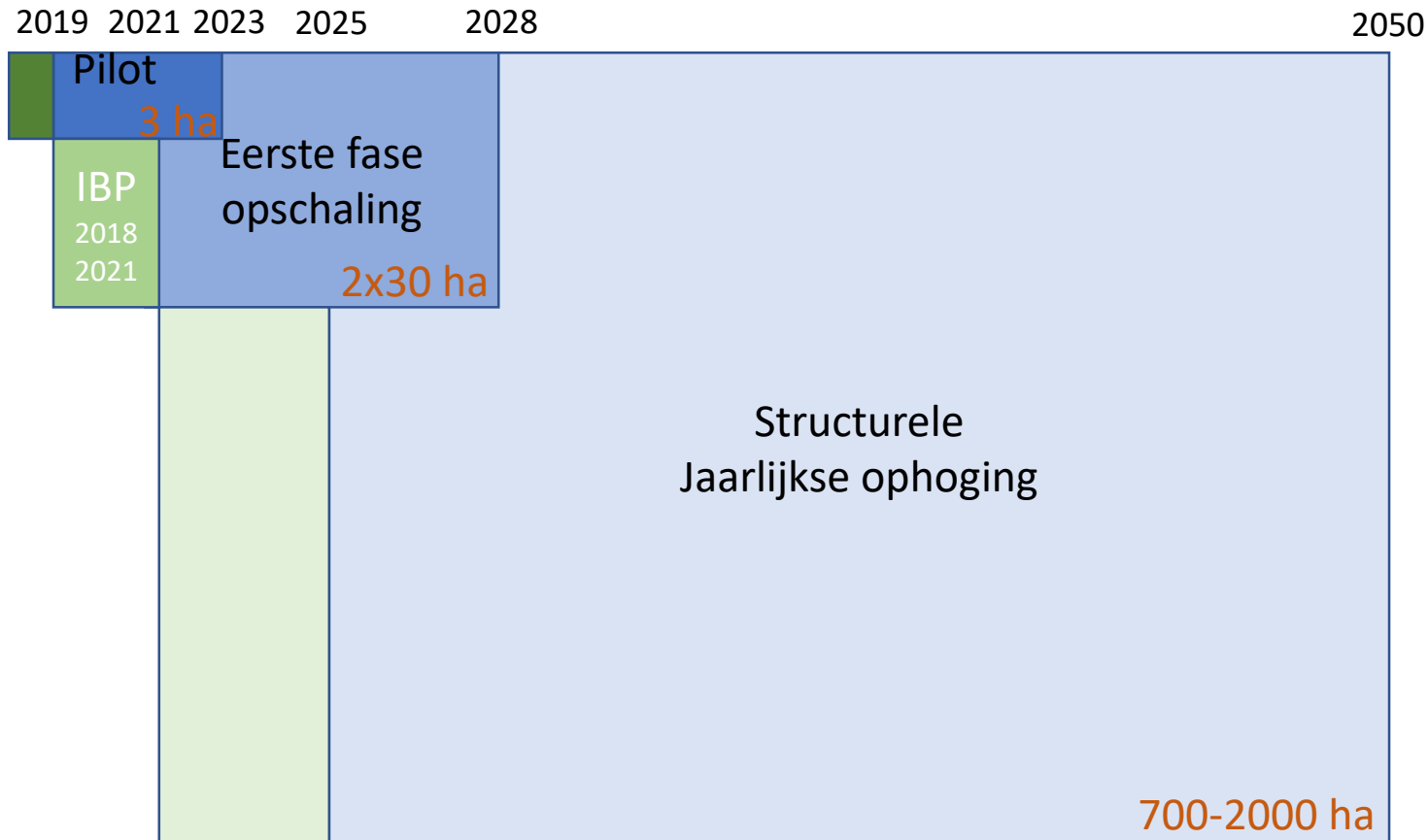

Ophoogprincipes

- Kunstmatige ophoging
  - Slibaanvoer uit havens per pijp
  - Laagsgewijs ophogen en daarna draineren
  - Doorlooptijd: 5-6 jaar
  - Ruimtebeslag: ca 150 ha (elk jaar 25-30 ha erbij)
  - Overal toepasbaar
- Natuurlijke ophoging
  - Slibaanvoer via natuurlijke instroming uit Eems-Dollard (afsluitbaar)
  - Natuurlijke sedimentatie gedurende 10-15 jaar
  - Kunstmatige afwerking tot goede landbouwgrond
  - Ruimtebeslag: circa 1500 ha (elke 10-15 jaar naar nieuwe locatie)
  - Toepasbaar in lage delen direct achter de kust

Uitwerking strategie

Vorbereiding opschaling

- Nadere uitwerking:
  - Meekoppelkansen uitwerken en borgen
  - Aansprekende landschappelijke eindbeelden uitwerken en communiceren
  - Relevante stakeholders identificeren en betrekken
  - Bestuurlijk draagvlak en ambassadeursschap opganiseren
  - (Maatschappelijke) baten kwantificeren en koppelen aan eigenaren
  - Kosten ramen en financieringsconstructies inventariseren
  - Juridische, maatschappelijke en technische knelpunten identificeren en beheersen
  - Realisatiescenario's ontwikkelen